

genoeg, dan zou het op het repertoire genomen worden. Zoniet, zou je het alleen in de vorm van try-outs aan een publiek tonen.'

De kandidatuur van Beckers werd echter niet weerhouden. Op 1 augustus 1985 werd Peter Benoy directeur van het NVT (later Theater Zuidpool). Voor het NVT was het doek toen reeds gevallen.

Het verdict van de RAT

Begin mei 1985 kreeg het NVT het bericht dat het niet langer voor subsidiëring in aanmerking kwam. De Raad van Advies voor de Toneelspelkunst (RAT) motiveerde zijn beslissing in enkele summiere lijntjes als volgt (*Et cetera* 11/85): 'De RAT adviseert om het NVT voor 85-86 niet meer te erkennen en te subsidiëren. Hij heeft heel wat bedenkingen rond de profilering, rond zijn functie als laboratorium voor de Vlaamse dramaturgie. Hij is van oordeel dat de financiële situatie er onhoudbaar geworden is en dat verwachtingen en geboden kansen niet ingelost werden.'

Met het Nieuw Vlaams Teater moesten ook Theaterwerkgroep Tentakel (Antwerpen), het EWT-Randstadstheater (Deurne) en het Brialmonttheater (Brussel) eraan geloven. Het Merkssems Kamertheater werd door een persoonlijke tussenkomst van Minister van Cultuur Karel Poma gered. In tegenstelling tot de andere geschrapte gezelschappen had het NVT het jaar voordien geen voorafgaande verwittiging (de zogenaamde 'rode kaart') gekregen, zoals gebruikelijk was. Omdat volgens het decreet van 1975 de subsidies jaarlijks werden toegekend, zag het NVT zich verplicht om vrijwel onmiddellijk in vereffening te gaan. 'We zijn nog bij de raad van advies geweest, maar het was te laat. We konden niets anders dan het theater verkopen, en daarmee was het gedaan.' Zestien jaar na datum vermoedt Beckers nog steeds politieke machinaties: 'De redenen die opgegeven werden, waren drogredenen. Als er één theater in Vlaanderen geen schulden had, waren wij het. Wij hadden geen verweer, zo simpel was het. Gezelschappen die politieke steun hadden, werden gered. De raad van advies bestond voor een groot deel uit belanghebbenden. Er waren dus alleszins een paar mensen bij die er baat bij hadden ons de doodsteek te geven. Al was het maar om de paar miljoen die zo vrijkwamen, te herverdelen.' Voor Beckers was het NVT op dat moment nog niet op: 'We wisten heel goed dat we het met de middelen die we ter beschikking hadden, niet konden blijven volhouden. Ik kan me ook inbeelden dat het NVT als zelfstandige entiteit niet had moeten blijven bestaan. Net daarom zochten we naar een groter geheel om deel vanuit te maken en in die context onze werking verder

te zetten. Want de behoefte was er, zoveel was duidelijk.'

Een persoonlijke balans

Op een Walter Van den Broeck na, worden de theaterauteurs die door het NVT werden gepromoot, niet meer in het professionele circuit opgevoerd. De hoop dat zij na hun doortocht bij het NVT door de grote gezelschappen zouden worden opgepikt, bleek ijdel. Hetzelfde overkwam een eerdere schrijversgeneratie met mensen als Jan Christiaens en Piet Sterckx. 'Ja, dat is een merkwaardig iets,' beaamt Beckers. 'Met de eigen dramaturgie wordt nog steeds onzorgvuldig omgesprongen. Men hecht er geen belang aan. Er bestaat geen traditie en er bestaat ook geen interesse voor. Hugo Claus is als toneelschrijver niet hier, maar in Nederland ontdekt. Walter Van den Broeck, Luk Van Brussel en René Verheezen zijn niet in de grote schouwburgen ontdekt, maar in de marge. Arne Sierens heeft in hoge mate zijn eigen biotoop moeten creëren. Waar men over het grootste artistieke potentieel beschikt, bij de grote gezelschappen, durft men niks. Daarom vind ik dat men een deel van de subsidies, hetzij op vrijwillige basis hetzij onder druk van de overheid, moet besteden aan de eigen dramaturgie. Daar ben ik nog altijd van overtuigd. Als je de toneelgeschiedenis bestudeert, merk je dat die investering loont.'

Misschien klinkt het ouderwets, maar ik vind nog altijd dat je, als je gesubsidieerd wordt, een publieke functie en verantwoordelijkheid hebt. Als wat je doet enkel een invulling is van je persoonlijke dada, heb ik daar heel veel vragen bij. Vlaamse theatermakers zijn per definitie individualisten die op de eerste plaats hun eigen dingetje willen doen en die weinig aandacht hebben voor de maatschappelijke context waarin theater zou moeten bloeien en groeien. Er wordt weinig opgebouwd volgens mij. Af en toe zie je iemand iets schitterends doen, maar het volgende moment is het alweer verdwenen. Het zijn oprispingen. Er is geen continuïteit. En dat is heel bangelijk.'

Na het NVT zette Wil Beckers ook zelf een stap opzij: 'Omdat ook de plannen met het Reizend Volkstheater niet gerealiseerd werden, was het een soort einde voor mij. Ik heb altijd graag dingen uit de grond gestampt, dus ook dat nieuwe project zag ik me wel realiseren. Maar goed, toen zat ik zonder. En dan zeg je niks meer. Niet dat ik geen mogelijkheden had om te acteren. Maar daar had ik geen zin in, omdat het engagement en de motivatie ontbraken. Ik heb ook aanbiedingen gekregen om toneelinitiatieven te leiden, maar daar ben ik niet op ingegaan. Misschien was de bobijn wel af, hoor, dat zou best kunnen. In de jaren van

Voor een eigen dramaturgie

'Voor ons, initiatiefnemers, was duidelijk dat er een diepe kloof bestond tussen het gebeuren op het toneel en de toeschouwer. Een belangrijke oorzaak voor deze kloof vonden we in de samenstelling van het repertoire van de verschillende gezelschappen.'

Hun programmering steunde al te zeer op import en de voorstellingen waren te dikwijls afkooksels of kopieën van buitenlandse encenseringen. We vroegen ons af wat nu precies de relevantie was van dat "theaterbeleid" voor de toneelbezoeker van hier.

In de ons omringende landen met een grote toneeluitstraling, o.a. Duitsland, Engeland, ook Frankrijk, bewandelde men net de tegenovergestelde weg. De eigen toneel-literatuur was er sterk vertegenwoordigd, nieuwe teksten werden gecreëerd en de voorstellingen hadden in het algemeen een hoger gehalte aan relevantie. De eigen denken gevoelswereld van het publiek vond aansluiting op de voorstellingen. Het leek ons duidelijk dat eigen tekstmateriaal – en dan nog liefst nieuw – vaak voor markante opvoeringen zorgde.

Als er ooit een theaterbeleid zou ontstaan hier te lande en wilde dit relevant zijn, dan moest er op z'n minst aandacht zijn voor de ontwikkeling van de eigen dramaturgie. Voor ons moest de stap radicaal zijn: een gezelschapje dat oorspronkelijk Nederlandstalige (bij voorkeur Vlaamse) dramateksten wilde creëren of reeds bestaande waardevolle Nederlandstalige teksten, die te weinig kansen hadden gekregen, heropvoeren. Anderzijds moesten eigen, anderstalige auteurs eveneens aan bod kunnen komen.

In plaats van flauwe afkooksels wilden we een eigen, authentiek en actueel Vlaams toneel brengen, waarvan de eigen dramateksten de basis vormden.'

Wil Beckers, 14 mei 2000

het NVT had ik een hele grote gedrevenheid gekend, wat niet in de koude kleren kruipt. Geleidelijk aan trek je je dan terug en op een bepaald moment ben je eruit. Je wordt ouder. En het theater gaat snel. Wat vandaag avantgarde is, is morgen al passé. De enige keuze die je als oudere man in het theater hebt, is spelen of lesgeven. In het theater heeft de ouderdom eigenlijk afgedaan.'